

# Spis treści

|                                                                                         |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>WYKAZ SKRÓTÓW . . . . .</b>                                                          | <b>11</b> |
| <b>WSTĘP . . . . .</b>                                                                  | <b>13</b> |
| <b>ROZDZIAŁ I. Geneza i rozwój postępowania administracyjnego . . . . .</b>             | <b>15</b> |
| <b>ROZDZIAŁ II. Ogólne postępowanie administracyjne . . . . .</b>                       | <b>19</b> |
| § 1. Wprowadzenie . . . . .                                                             | 19        |
| § 2. Zakres obowiązywania . . . . .                                                     | 21        |
| § 3. Zasady ogólne . . . . .                                                            | 24        |
| 1. Wprowadzenie . . . . .                                                               | 24        |
| 2. Przegląd zasad ustanowionych w Kodeksie postępowania administracyjnego . . . . .     | 25        |
| 2.1. Zasada legalności . . . . .                                                        | 25        |
| 2.2. Zasada prawdy obiektywnej . . . . .                                                | 26        |
| 2.3. Zasada uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli . . . . . | 26        |
| 2.4. Zasada pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa . . . . .                 | 27        |
| 2.5. Zasada pogłębiania świadomości i kultury prawnej obywateli . . . . .               | 28        |
| 2.6. Zasada udzielania informacji i pomocy prawnej . . . . .                            | 29        |
| 2.7. Zasada czynnego udziału strony w postępowaniu . . . . .                            | 29        |
| 2.8. Zasada ostatniego słowa strony . . . . .                                           | 30        |
| 2.9. Zasada przekonywania . . . . .                                                     | 30        |
| 2.10. Zasada wnikliwości, szybkości i prostoty (racjonalności) . . . . .                | 31        |
| 2.11. Zasada ugodowego załatwiania spraw spornych . . . . .                             | 31        |
| 2.12. Zasada pisemności . . . . .                                                       | 32        |
| 2.13. Zasada dwuinstancyjności postępowania . . . . .                                   | 33        |
| 2.14. Zasada trwałości decyzji . . . . .                                                | 33        |
| 2.15. Zasada sądowej kontroli decyzji . . . . .                                         | 34        |
| § 4. Organy prowadzące postępowanie . . . . .                                           | 35        |
| 1. Wprowadzenie . . . . .                                                               | 35        |
| 2. Organy administracji publicznej . . . . .                                            | 36        |
| 3. Inne organy państwowe . . . . .                                                      | 36        |
| 4. Inne podmioty . . . . .                                                              | 37        |

|                                                                                                                    |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 5. Zdolność organu do prowadzenia postępowania w danej sprawie . . . . .                                           | 37     |
| § 5. Strona i podmioty występujące na prawach strony . . . . .                                                     | 39     |
| 1. Ustawowe pojęcie strony . . . . .                                                                               | 39     |
| 2. Podmioty występujące na prawach strony . . . . .                                                                | 41     |
| § 6. Przepisy porządkowe . . . . .                                                                                 | 43     |
| § 7. Postępowanie przed organami pierwszej instancji . . . . .                                                     | 48     |
| 1. Wszczęcie postępowania . . . . .                                                                                | 48     |
| 2. Postępowanie wyjaśniające . . . . .                                                                             | 49     |
| 2.1. Środki dowodowe . . . . .                                                                                     | 50     |
| 2.2. Zasady postępowania dowodowego . . . . .                                                                      | 52     |
| 2.3. Rozprawa . . . . .                                                                                            | 54     |
| 3. Zawieszenie postępowania . . . . .                                                                              | 55     |
| 3.1. Rodzaje zawieszenia . . . . .                                                                                 | 56     |
| 3.2. Czynności organu związane z zawieszeniem . . . . .                                                            | 56     |
| 4. Decyzje i postanowienia . . . . .                                                                               | 57     |
| 5. Uгода . . . . .                                                                                                 | 59     |
| 6. Związanie organu własną decyzją . . . . .                                                                       | 60     |
| 7. Wykonanie decyzji i postanowienia . . . . .                                                                     | 61     |
| § 8. Postępowanie przed organami drugiej instancji . . . . .                                                       | 62     |
| 1. Wszczęcie postępowania odwoławczego . . . . .                                                                   | 62     |
| 2. Organy właściwe do rozpatrzenia odwołania . . . . .                                                             | 63     |
| 3. Postępowanie odwoławcze . . . . .                                                                               | 65     |
| 4. Wszczęcie postępowania zażaleniowego . . . . .                                                                  | 66     |
| 5. Organy właściwe do rozpatrzenia zażalenia . . . . .                                                             | 67     |
| 6. Postępowanie organu właściwego do rozpatrzenia zażalenia . . . . .                                              | 67     |
| § 9. Wznowienie postępowania, stwierdzenie nieważności, uchylenie, zmiana oraz<br>wygaśnięcie decyzji . . . . .    | 68     |
| 1. Wznowienie postępowania . . . . .                                                                               | 68     |
| 2. Stwierdzenie nieważności . . . . .                                                                              | 73     |
| 3. Uchylenie i zmiana decyzji . . . . .                                                                            | 77     |
| 4. Wygaśnięcie decyzji . . . . .                                                                                   | 79     |
| 5. Odszkodowanie za szkody wyrządzone przez ostateczne decyzje<br>administracyjne . . . . .                        | 80     |
| § 10. Udział prokuratora w postępowaniu . . . . .                                                                  | 82     |
| 1. Wprowadzenie . . . . .                                                                                          | 82     |
| 2. Formy działania . . . . .                                                                                       | 83     |
| 3. Obowiązki organu . . . . .                                                                                      | 83     |
| § 11. Opłaty i koszty postępowania . . . . .                                                                       | 84     |
| <br><b>ROZDZIAŁ III. Inne postępowania uregulowane w Kodeksie postępowania<br/>    administracyjnego . . . . .</b> | <br>86 |
| § 1. Postępowanie w sprawie zaświadczeń . . . . .                                                                  | 86     |
| 1. Poglądy nauki na funkcje i charakter zaświadczeń . . . . .                                                      | 86     |
| 2. Zaświadczenie w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego . . . . .                                     | 88     |
| 3. Wszczęcie i tok postępowania . . . . .                                                                          | 90     |

|                                                                                                                        |         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| § 2. Rozstrzyganie sporów o właściwość . . . . .                                                                       | 93      |
| 1. Wprowadzenie . . . . .                                                                                              | 93      |
| 2. Rozstrzyganie sporów o właściwość pomiędzy organami jednostek samorządu terytorialnego . . . . .                    | 93      |
| 3. Rozstrzyganie sporów o właściwość między organami administracji rządowej . . . . .                                  | 94      |
| 4. Rozstrzyganie sporów między organami jednostek samorządu terytorialnego a organami administracji rządowej . . . . . | 95      |
| § 3. Kompetencje organu administracji publicznej a właściwość sądu powszechnego . . . . .                              | 96      |
| § 4. Postępowanie w sprawie skarg i wniosków . . . . .                                                                 | 97      |
| 1. Zarys stanu prawnego . . . . .                                                                                      | 97      |
| 2. Zakres postępowania w sprawie skarg i wniosków . . . . .                                                            | 98      |
| 3. Przyjęcie skargi lub wniosku . . . . .                                                                              | 100     |
| 4. Rozpatrywanie skarg i wniosków . . . . .                                                                            | 103     |
| 5. Załatwianie skarg i wniosków . . . . .                                                                              | 107     |
| 6. Kontrola i nadzór nad stosowaniem przepisów regulujących postępowanie w sprawie skarg i wniosków . . . . .          | 108     |
| <br><b>ROZDZIAŁ IV. Postępowanie w sprawach podatkowych . . . . .</b>                                                  | <br>114 |
| § 1. Uwagi wstępne . . . . .                                                                                           | 114     |
| § 2. Charakterystyka postępowań podatkowych . . . . .                                                                  | 117     |
| 1. Postępowanie w sprawach konkretyzowania zobowiązań podatkowych . . . . .                                            | 117     |
| 2. Postępowanie w sprawach odpowiedzialności płatnika i inkasenta . . . . .                                            | 118     |
| 3. Postępowanie w sprawie odpowiedzialności osób trzecich . . . . .                                                    | 118     |
| 4. Postępowanie w sprawach zabezpieczania wykonania zobowiązań podatkowych . . . . .                                   | 118     |
| 5. Postępowanie w sprawach informacji podatkowych . . . . .                                                            | 119     |
| 6. Postępowanie w sprawach wymiany informacji podatkowej z innymi państwami . . . . .                                  | 119     |
| 7. Postępowanie w sprawie wydawania zaświadczeń . . . . .                                                              | 119     |
| 8. Postępowanie w sprawach podjęcia czynności sprawdzających . . . . .                                                 | 120     |
| 9. Postępowanie w sprawach kontroli skarbowej . . . . .                                                                | 120     |
| 10. Postępowanie w sprawach tajemnicy skarbowej . . . . .                                                              | 120     |
| § 3. Przedmiot postępowania podatkowego . . . . .                                                                      | 121     |
| § 4. Podmioty postępowania podatkowego . . . . .                                                                       | 123     |
| 1. Organy podatkowe . . . . .                                                                                          | 123     |
| 2. Strony postępowania . . . . .                                                                                       | 125     |
| 3. Inni uczestnicy postępowania . . . . .                                                                              | 128     |
| 4. Podmiot legitymowany do wszczęcia postępowania . . . . .                                                            | 130     |
| 5. Podmiot legitymowany do zakończenia postępowania . . . . .                                                          | 132     |
| § 5. Porządek czynności w postępowaniu podatkowym jurysdykcyjnym . . . . .                                             | 135     |
| 1. Wprowadzenie . . . . .                                                                                              | 135     |
| 2. Zasady ogólne postępowania podatkowego . . . . .                                                                    | 137     |
| 3. Wszczęcie postępowania . . . . .                                                                                    | 138     |
| 4. Rozstrzyganie sporów o właściwość . . . . .                                                                         | 139     |
| 5. Wyłączenie pracownika organu podatkowego i wyłączenie organu podatkowego . . . . .                                  | 139     |

|                                                                                                                        |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 6. Udostępnianie akt . . . . .                                                                                         | 140        |
| 7. Postępowanie wyjaśniające . . . . .                                                                                 | 141        |
| 8. Zajęcie stanowiska przez organ i rozstrzygnięcie zagadnienia wstępnego . . . .                                      | 143        |
| 9. Zawieszenie postępowania . . . . .                                                                                  | 144        |
| 10. Podejmowanie rozstrzygnięcia . . . . .                                                                             | 145        |
| 11. Tok czynności postępowania odwoławczego . . . . .                                                                  | 146        |
| 12. Tok czynności w nadzwyczajnych trybach wzruszenia decyzji podatkowej . . .                                         | 147        |
| § 6. Rozstrzygnięcia w postępowaniu podatkowym jurysdykcyjnym . . . . .                                                | 149        |
| 1. Rodzaje rozstrzygnięć . . . . .                                                                                     | 149        |
| 2. Zakres i przesłanki rozstrzygnięć . . . . .                                                                         | 149        |
| 3. Rozstrzygnięcia sprawy podatkowej. . . . .                                                                          | 151        |
| 4. Rozstrzygnięcie w sprawie innej decyzji . . . . .                                                                   | 152        |
| § 7. Porządek czynności w postępowaniu podatkowym kontrolnym . . . . .                                                 | 153        |
| 1. Czynności sprawdzające. . . . .                                                                                     | 153        |
| 2. Kontrola podatkowa . . . . .                                                                                        | 155        |
| § 8. Porządek czynności w postępowaniu podatkowym w sprawie oświadczenia<br>wiedzy . . . . .                           | 156        |
| 1. Postępowanie w sprawie informacji podatkowych. . . . .                                                              | 157        |
| 2. Postępowanie w sprawach wydawania zaświadczeń . . . . .                                                             | 157        |
| § 9. Materialno-techniczne i organizacyjne podstawy postępowania podatkowego. . .                                      | 158        |
| 1. Terminy . . . . .                                                                                                   | 159        |
| 2. Podania . . . . .                                                                                                   | 159        |
| 3. Doręczenia i wezwania . . . . .                                                                                     | 160        |
| 4. Opłaty i koszty postępowania . . . . .                                                                              | 160        |
| § 10. Skutki prawne rozstrzygnięć podatkowych i funkcje procedur . . . . .                                             | 161        |
| 1. Skutki materialnoprawne. . . . .                                                                                    | 161        |
| 2. Skutki procesowe . . . . .                                                                                          | 162        |
| 3. Funkcje postępowania podatkowego . . . . .                                                                          | 162        |
| <b>ROZDZIAŁ V. Postępowanie w sprawach ubezpieczeń społecznych . . . . .</b>                                           | <b>165</b> |
| <b>ROZDZIAŁ VI. Postępowanie egzekucyjne w administracji . . . . .</b>                                                 | <b>168</b> |
| § 1. Zarys stanu prawnego . . . . .                                                                                    | 168        |
| § 2. Przedmiot postępowania egzekucyjnego . . . . .                                                                    | 170        |
| § 3. Podmioty postępowania egzekucyjnego oraz inni jego uczestnicy . . . . .                                           | 172        |
| § 4. Zasady ogólne postępowania egzekucyjnego . . . . .                                                                | 177        |
| § 5. Tok postępowania egzekucyjnego . . . . .                                                                          | 179        |
| § 6. Środki przymusowe. . . . .                                                                                        | 183        |
| 1. Wykonanie obowiązków pieniężnych . . . . .                                                                          | 183        |
| 2. Wykonanie obowiązków niepieniężnych . . . . .                                                                       | 189        |
| § 7. Postępowanie zabezpieczające . . . . .                                                                            | 192        |
| § 8. Postępowanie w sprawach zagranicznych . . . . .                                                                   | 194        |
| 1. Pomoc obcego państwa przy dochodzeniu należności pieniężnych powstałych<br>na terytorium Polski . . . . .           | 194        |
| 2. Udzielanie pomocy obcemu państwu przy dochodzeniu należności pieniężnych<br>powstałych na jego terytorium . . . . . | 195        |

|                                                                                                  |            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>ROZDZIAŁ VII. Postępowanie karne, porządkowe i dyscyplinarne w administracji . . . . .</b>    | <b>197</b> |
| § 1. Postępowanie w sprawach o wykroczenia . . . . .                                             | 197        |
| 1. Wprowadzenie . . . . .                                                                        | 197        |
| 2. Przedmiot postępowania w sprawach o wykroczenia . . . . .                                     | 198        |
| 3. Podmioty postępowania w sprawach o wykroczenia . . . . .                                      | 199        |
| 4. Rodzaje postępowania. . . . .                                                                 | 202        |
| 5. Środki zaskarżenia. . . . .                                                                   | 204        |
| 6. Odszkodowanie za niesłuszne ukaranie lub zatrzymanie. . . . .                                 | 205        |
| § 2. Postępowania porządkowe i dyscyplinarne . . . . .                                           | 206        |
| 1. Postępowania porządkowe . . . . .                                                             | 206        |
| 2. Postępowania dyscyplinarne . . . . .                                                          | 209        |
| § 3. Inne postępowania . . . . .                                                                 | 212        |
| <b>ROZDZIAŁ VIII. Postępowanie przed sądami administracyjnymi. . . . .</b>                       | <b>219</b> |
| § 1. Organizacja sądownictwa administracyjnego w Polsce . . . . .                                | 219        |
| 1. Geneza sądownictwa administracyjnego . . . . .                                                | 219        |
| 2. Najwyższy Trybunał Administracyjny w Polsce . . . . .                                         | 220        |
| 3. Naczelny Sąd Administracyjny . . . . .                                                        | 221        |
| 4. Organizacja sądownictwa administracyjnego po 1 stycznia 2004 r. . . . .                       | 223        |
| § 2. Podstawowe zasady postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .                            | 229        |
| 1. Uwagi wstępne . . . . .                                                                       | 229        |
| 2. Zasada prawa do sądu administracyjnego . . . . .                                              | 229        |
| 3. Zasada dwuinstancyjności postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .                       | 231        |
| 4. Zasada rozporządzalności i kontradiktoryjności w postępowaniu sądowoadministracyjnym. . . . . | 232        |
| 5. Zasada jawności postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .                                | 233        |
| 6. Zasada udzielania pomocy stronom postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .               | 234        |
| § 3. Właściwość sądów administracyjnych . . . . .                                                | 235        |
| 1. Uwagi do konstrukcji „sprawy sądowoadministracyjnej” . . . . .                                | 235        |
| 2. Właściwość wojewódzkich sądów administracyjnych . . . . .                                     | 238        |
| 3. Szczególna właściwość Naczelnego Sądu Administracyjnego . . . . .                             | 243        |
| § 4. Podmioty postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .                                     | 245        |
| 1. Skarżący jako strona postępowania . . . . .                                                   | 245        |
| 1.1. Skarżący posiadający interes prawny . . . . .                                               | 245        |
| 1.2. Rzecznik Praw Obywatelskich oraz prokurator. . . . .                                        | 246        |
| 1.3. Organizacja społeczna. . . . .                                                              | 247        |
| 2. Podmioty uczestniczące w postępowaniu na prawach strony . . . . .                             | 247        |
| 3. Organ administracji publicznej jako strona postępowania . . . . .                             | 248        |
| 4. Sąd administracyjny jako organ prowadzący postępowanie . . . . .                              | 248        |
| 5. Zdolność sądowa i procesowa . . . . .                                                         | 250        |
| 6. Pełnomocnictwo . . . . .                                                                      | 251        |
| § 5. Postępowanie przed wojewódzkim sądem administracyjnym. . . . .                              | 252        |
| 1. Wszczęcie postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .                                      | 252        |

|                                                                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1.1. Skarga (wniosek) uruchamiająca postępowanie . . . . .                                                     | 252        |
| 1.2. Przesłanki dopuszczalności skargi . . . . .                                                               | 255        |
| 1.2.1. Wyczerpanie środków zaskarżenia . . . . .                                                               | 255        |
| 1.2.2. Termin wniesienia skargi . . . . .                                                                      | 256        |
| 1.2.3. Tryb wniesienia skargi . . . . .                                                                        | 257        |
| 1.3. Skutki wniesienia skargi . . . . .                                                                        | 259        |
| 2. Czynności poprzedzające rozprawę . . . . .                                                                  | 260        |
| 2.1. Wstępne badanie skargi . . . . .                                                                          | 260        |
| 2.2. Rozpoznanie potrzeby przeprowadzenia postępowania mediacyjnego . . . . .                                  | 261        |
| 2.3. Ocena dopuszczalności przeprowadzenia postępowania w trybie<br>uproszczonym . . . . .                     | 262        |
| 2.4. Ustalenie możliwości przyznania stronie prawa pomocy . . . . .                                            | 262        |
| 3. Posiedzenia sądowe . . . . .                                                                                | 264        |
| 3.1. Uwagi wstępne . . . . .                                                                                   | 264        |
| 3.2. Posiedzenia niejawne . . . . .                                                                            | 264        |
| 3.3. Rozprawa sądowa . . . . .                                                                                 | 265        |
| 4. Zawieszenie i umorzenie postępowania . . . . .                                                              | 267        |
| 5. Cofnięcie skargi . . . . .                                                                                  | 270        |
| 6. Doręczanie pism w postępowaniu sądowoadministracyjnym . . . . .                                             | 270        |
| 7. Zbieg postępowania sądowoadministracyjnego z postępowaniem<br>administracyjnym . . . . .                    | 272        |
| § 6. Zasady rozpoznawania i orzekania w sprawie ze skargi do wojewódzkiego sądu<br>administracyjnego . . . . . | 273        |
| 1. Zasady rozpoznawania skargi . . . . .                                                                       | 273        |
| 2. Zasady orzekania w sprawie ze skargi . . . . .                                                              | 276        |
| 3. Zakaz <i>reformationis in peius</i> . . . . .                                                               | 279        |
| 4. Orzeczenie sądu . . . . .                                                                                   | 280        |
| 5. Związanie organu i sądu wydanym wyrokiem . . . . .                                                          | 280        |
| 6. Środki podejmowane przez sąd w celu dyscyplinowania organów administracji<br>publicznej . . . . .           | 281        |
| § 7. Postępowanie przed Naczelnym Sądem Administracyjnym . . . . .                                             | 282        |
| 1. Uwagi wstępne . . . . .                                                                                     | 282        |
| 2. Wniesienie skargi kasacyjnej . . . . .                                                                      | 283        |
| 3. Czynności wstępne po wniesieniu skargi kasacyjnej . . . . .                                                 | 287        |
| 4. Rozpoznanie skargi kasacyjnej . . . . .                                                                     | 288        |
| § 8. Wzruszanie prawomocnych orzeczeń sądu administracyjnego . . . . .                                         | 290        |
| 1. Wzniesienie postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .                                                  | 290        |
| 2. Unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego . . . . .                                      | 293        |
| § 9. Prawomocność i skuteczność orzeczeń sądu administracyjnego . . . . .                                      | 294        |
| § 10. Koszty postępowania sądowoadministracyjnego . . . . .                                                    | 296        |
| <b>ROZDZIAŁ IX. Postępowanie szczególne w sprawie skargi na przewlekłość<br/>    postępowania . . . . .</b>    | <b>299</b> |
| <b>BIBLIOGRAFIA . . . . .</b>                                                                                  | <b>305</b> |
| <b>SKOROWIDZ PRZEDMIOTOWY . . . . .</b>                                                                        | <b>307</b> |